

25.95x11.19	1/3	1	עמוד	הארץ - כותרת	10/05/2020	72947550-9
עמותת ער"ן - עזרה ראשונה נפשית - 28190						

בצל המגפה, מספר הדיווחים על אובדנות בעקבות אלימות במשפחה מטפס בחדות

לי ירון

מבלי שכמעט אף אחד יש מע על כך, התאבדה לפני שבו עיים אם לתינוק ממרכז הארץ, יום אחרי שקיבלה צו הגנה מפני בעלה; אם לשלושה ילדים בגיל

הרך, פנתה למוקד ער"ן ואמרה "איך לי חיים או למה לחיות?"; אשה אחרת, שניסתה להתאבד, פרצה בככי בטלפון לאחר שכן זוגה אסר עליה לצאת מהבית גם למרחק של מאה מטרים. המקרים הללו ואחרים, שחלקם

הסתים באופן טראגי, הם חלק ממגמה: בדיקת "הארץ" מגלה כי בשבועות האחרונים, בצל מגפת הקורונה, נרשמה עלייה של עשרות אחוזים בדיווחים על אובדנות על רקע אלימות במשפחה. לפני כשבועיים נעמדה א',

בשנות ה-30 לחייה, באולם בית המשפט, נחושה להציל את עצמה ואת בנה, בן שנה וחצי. בככי וכרעד היא גוללה בפני השופטת את סיפורה, סיפור של אלימות פיזית ונפשית מתמשכת מצד בעלה, וכיקשה צו הגנה מפניו

כמה ימים קודם לכן נחקר הב"על במשטרה, לאחר שהיא הגישה נגדו תלונה. השופטת נעתרה לבקשתה והוציאה צו האוסר על הבעל להתקרב אליה. "אהובה, רצייתי להגיד תודה שכאת אתי, עודדת, תמכת...!", כתבה א'

לעורכת דינה לאחר הדיון: "הצלת אותי היום, אני ממש אבודה בימים האלה". למחרת התאבדה בקפיצה מהחלון בבית הוריה.

"אני שבורה לרסיסים", כתבה עורכת הדיון שני מורן, שייצגה את א'.

אותה מבפנים, והיא לא עמדה בזה ביותר. אני חושבת עליה, איך עמדה בגבורה מול השופטת וסיפרה אודות מסכת הייסורים שהיא עוברת, היתה נחושה לשמור על התינוק שלה מפניו, ולהתחיל חיים טובים יותר, וזהו, היא

כבר לא פה, היא לא עמדה בזה יותר. היא כל כך פחדה. היא דיכרה בבית המשפט עם הראש למטה, היא חששה מה יקרה כשהוא יגלה שהוציאה צו הגנה. היא פחדה שיפגע בילד ושיפגע בה".

27.11x36.84	2/3	3	עמוד 3	הארץ - כותרת	10/05/2020	72947548-6
עמונת ער"ן - עזרה ראשונה נפשית - 28190						

הפגנה במחאה על אופן טיפול הרשויות באלימות כלפי נשים, בשבוע שעבר בתל אביב. "לא רק הנרצחות מתות, יש נשים בינינו שמותח מפחד", אומרת ח"כ תומאסלימאן צילום: מנו גוני

"הצלת אותי", כתבה א' למחרת שמה קץ לחייה

אם לתינוק הוציאה צו הגנה נגד בעלה, הודתה לעורכת דינה ואז קפצה מהחלון. אשה אחרת אמרה לאנשי מוקד הסיוע "אין לי חיים, אז למה לחיות?" בצל המגפה והגבלות התנועה, חלה עלייה של עשרות אחוזים בריווחים על אוכדנות בעקבות אלימות במשפחה

לי ירון

המשך מעמוד 1

סיפורה של א', שפרטיו מפורסמים כאן לראשונה, הוא רק אחד מתוך ארבעה מקרי התאבדות על רקע אלימות במשפחה בשבועות האחרונים, עליהם דיווח כשבוע שעבר משרד הרווחה ליו"ר ועדת העבודה והרווחה, חברת הכנסת עאיידה תומאסלימאן (הרשימה המשותפת). מדובר בשתי נשים שסבלו מאלימות ובשני גברים אלימים. אחד המקרים, לפני כשבועיים, היה של גבר שבו טיפל משרד הרווחה במשך שנים בעקבות אלימות מצדו. הוא עבר תהליך שיקומי מלא, השתתף בקבוצות טיפוליות רבות ואף סייע לגברים אחרים. אולם, בתקופה האחרונה, בצל משבר הקורונה, חלה הידרדרות במצבו. כמשרד הרווחה אמרו ל"הארץ" כי שני המקרים הנוספים עליהם דיווחו בוועדה הם של אנשים אשר התמודדו עם אלימות במשפחה בעבר ולא ברור באיזה מידה זו השפיעה על החלטתם לסיים את חייהם. ארבעת המקרים הללו, שהסתיימו בצורה טראגית, מייצגים רק חלק קטן מתופעה גוברת של נשים וילדים נפגעי אלימות, וכן של גברים אלימים, שמבקשים לשים קץ לחייהם מאז החלו הגבלות התנועה למי

באחד מאותם מקרים דח" פים שבהם היה חשש לאוכדנות מיידית, התקשרה למוקד של העמותה אם לשלושה ילדים בגיל הרך שדיברה בחשש משתק. היא סיפרה למתנדבת שהיא מפחדת לשוב לביתה. "אין לי חיים אז למה לחיות?" היא שאלה. בשל הסיכון היא הועברה לטיפול הרווחה. אשה אחרת, בהליך גירושין מסובך, ברחה מהבית בעקבות אלימות והידרדרות קשה ביח" סים עם בעלה. המוקדנית שע" נתה לה דיווחה כי היא נשמעה מיואשת וחסרת תקווה. האשה סיפרה לה שהיא מתכוונת להתאבד וכבר יש לה תוכנית מפורטת לכך. המשטרה הוועקה והפונה הועברה למיון בבית החולים באופן מייד.

במקרה שלישי התקשרה אשה בשנות ה-40 לחייה, ופרצה בככי מיד. בעת השיחה סיפרה שהגיעה מבית אלים ומצאה עצמה עם בן זוג קנאי ומכה. לדבריה, בן הזוג אסר עליה לצאת מהבית גם למרחק של מאה מטרים ומעמיד בפניה דרישות שהיא לא מצליחה למי" לא. בעבר היא ניסתה להתאבד והיתה בטיפול לפני שנים.

במקרה נוסף מהשבועות האחרונים, אשה בשנות ה-30 לחייה פנתה בצ"ט בעקבות הת" קף ועם של בעלה. היא סיפרה שהיו מתחים כבר זמן רב, אבל מעולם לא ראתה את בעלה במצב הזה. במקרה אחר התק" שר נער מתבגר לאחר שאביו האלים שוחרר על ידי המשטרה בעקבות אלימות קשה. הנער אמר למתנדבים כי הוא מפחד שזה ייגמר ברע.

הבדידות הורגת

לדברי ד"ר שירי דניאלס, המנהלת המקצועית הארצית של ער"ן, זה רק קצה הקרחון. "אנו עדים לעלייה משמעותית בפניות העוסקות באלימות במ" שפחה ובשיחות סיכון על רקע זה", היא אומרת. "קשיים זוגיים ומשפחתיים מתמשכים הוחרפו והגיעו גם למצבי קיצון בעקבות הסגה. סיר הלחץ הרגשי מביא לדפוסי תקשורת אלימים".

ד"ר דניאלס מוסיפה כי "היעדר השגרה, ריבוי גו" רמי דחק וחזיתות רגשיות

שונות" גורמים למצבים להס" לים במהירות. "הניתוק מהת" פקידים החברתיים המעצבים גם את תחושת השייכות והערך העצמי, יחד עם המרחק מגורמי תמיכה מחזקים ומעצימים כגון חברים, בני משפחה ואנשי מק"

המנהלת המקצועית של ער"ן: קשיים זוגיים ומשפחתיים החרפו והגיעו לקיצוניות בסגר

צוע – תורמים לתחושת כאב נפשי שקשה לשאתו ולבדידות עזה", היא אומרת. לדבריה, קיימות אוכלוסיות בסיכון מוגבר לאוכדנות שיש להיות "ערניים אליהם במיוחד". אוכ" לוסיות אלה כוללות בין היתר נפגעי ונפגעות תקיפה מינית, אלימות והתעללות, בני נוער

ואבות בודדים וגרושים. הנתונים מהחודשים האחרונים עומדים בניגוד לידע המ" צטבר בנושא ממשברים בארץ ובעולם, אומרת ד"ר דניאלס. לדבריה, לרוב אוכדנות דווקא יורדת במצבי חירום ועולה רק לאחר סיום המשבר והחזרה לשגרה. "ייתכן שזה נובע בין השאר מהשלכות הבידוד והס" גר", היא מסבירה. לדבריה, "בדידות, בשילוב עם מצוקה לא מטופלת, הורגת. המצב המתע" תע שאנו נמצאים בו בין חירום לשגרה מוסיף חוסר ודאות וממד של חוסר שליטה שאינם מטיבים עם רווחתנו הנפשית".

נשים שנפגעות מאלימות הן אוכלוסייה שנוטה לפגוע בעצמה יותר משאר האוכלו" סיה, ובימים אלה הן נמצאות בסיכון גדול עוד יותר. כך, לדברי פרופ' יוסי לוי בלו, פסיכולוג קליני העומד בראש המרכז לחקר האוכדנות והכאב הנפשי במרכז האקדמי רופין, וחבר הנהלה בעמותת "בשכיל החיים". לדבריו, נשים החוות אלימות במשפחה "נמצאות במצב מצוקה מתמשך היוצר כאב נפשי בלתי נסבל. היות ולא פעם קשה לנשים אלו לדווח על המצוקה ולקרוא לעזרה, הן נותרות במצב שאנו קוראים לו 'התמלכות' – הימצאות במצב קשה שאין דרך להיחלץ ממנו".

המדינה בוגדת בנשים

בשבוע שעבר פרסם מבקר המדינה מתניהו אנגלמן את דו"ח המבקר השנתי, שעסק בין היתר בתופעת האוכדנות.

לדברי פרופ' לוי בלו, בימי הקורונה תופעה זו הופכת לק" שה יותר, שכן "משבר הקורונה מביא אתו שילוב גורמים היוצ" רים סיכון אוכדני חריף". זאת, הוא אומר, בשל "עלייה ברמת החרדה והדיכאון, רמת אבטלה גבוהה ובעיקר חוסר ודאות". הוא מוסיף כי "כתים בהם מתר" חשת אלימות במשפחה צפויים להיות אלימים יותר בעת הס" גה, בשל רמת החרדה, המתח והזמן הרב של חברי המשפחה יחד בבידוד משאר העולם. גם היכולת של הסביבה לזהות שמ" תרחשים מעשי אלימות בבית פוחתת בשל הריחוק החברתי והבידוד בין משפחה למשפחה. למעשה, בימי הסגר הבית הופך למעין מלכודת עבור הקורבן".

פסיכולוג קליני: בגלל הריחוק קשה יותר לזהות שמתרחשת אלימות, הבית הופך למלכודת

עו"ס תמר שוורץ, מנכ"לית עמותת רוח נשית – עצמאות כלכלית לנשים נפגעות אלימות, מכירה את התופעה היטב מש" לוושה עשורים של פעילות למען נשים מוכות. לדבריה, נפגעות אלימות חשות שהן "לבד בסי" פור הזה, ללא שום עזרה וללא מוצא". שוורץ אומרת כי "הרבה פעמים ניסיון האוכדנות נועד לזעוק לעזרה או לצאת מהבית למקום יותר בטוח – לבית חו" לים או למקלט – ולפעמים זה צעד שנועד לזעזע את הצד השני או לעורר את תשומת לב הס" ביבה למצבה העגום". על רקע הגבלות התנועה אומרת שוורץ כי "הבית עבורן זה המקום הכי מסוכן, בחוויה שלהן הן כלואות בין ארבעה קירות בסיטואציה בלתי אפשרית שבשכילן עלולה לחרוץ גורלות. אותה אשה חיה בפחד קיומי, מבחינתה בכל רגע היא יכולה למות מהאלימות הקשה, אז בשבילה ההתאבדות תשים סוף לסבל הנורא".

21.11x15.59	3/3	3	עמוד	הארץ - כותרת	10/05/2020	72947549-7
עמותת ער"ן - עזרה ראשונה נפשית - 28190						

פניות למוקד ער"ן

אשה פנתה למוקד בעקבות התקף זעם של בעלה. היא סיפרה שיש ביניהם מתחים כבר זמן רב, אבל שמעולם לא ראתה אותו במצב הזה

אשה בהליכי גירושים ברחה מהבית משום שבעלה נוהג בה באלימות. בשיחה עמה היא סיפרה שהיא מתכוונת להתאבד ושיש לה תוכנית מפורטת לכך

נער מתבגר התקשר למוקד לאחר שאביו האלים שוחרר ממעצר וחזר הביתה. הוא אמר למתנדבים שהוא מפחד שזה ייגמר ברע

אשה סיפרה למוקדנית שמצאה עצמה עם בן זוג מכה. הוא אסר עליה לצאת מהבית, גם למרחק של מאה מטרים. בעבר ניסתה להתאבד

עלייה של 35.8% בפניות לער"ן

פעולות הממשלה המצומצמות למניעתה. מהדו"ח עלה כי רק 28% מהרשויות המקומיות מפעילות את התוכנית הלאומית למניעת התאבדויות – אשר אמורה לצמצם מקרים אלה. על פי הדו"ח, להיעדר הפעלת התוכנית תוצאה ישירה: בעוד שבתחומי הרשויות שהפעילו את התוכנית חלה בשנים 2017-2012 ירידה של 13% במספר ההתאבדויות, ברשויות שבהן התוכנית לא הופעלה מספרן עלה בכ-7%.

"כשש שנים לאחר תחילת הפעלת התוכנית הלאומית למניעת התאבדויות, טרם יושמו מרכיבים מרכזיים בה ופריסתה הארצית מוגבלת למדי", קובע המבקר אנגלמן. "האחריות לכך מוטלת הן על משרד הבריאות, שאמור היה להוביל ולתכלל

מפרוץ המגפה התאבדו שתי נשים שסבלו מאלימות במשפחה ושני גברים אלימים

את התוכנית הלאומית, והן על משרד החינוך, משרד הרווחה ומשרד הקליטה". בין השנים 2014 ל-2019 העביר משרד האוצר למשרד הבריאות 110 מיליון שקלים שיועדו ליישום התוכנית למניעת אובדנות, אלא שדו"ח המבקר מגלה כי פחות ממחצית הסכום – 51

מיליון שקלים – הופנו בפועל לתוכנית. ח"כ עאידה תומאס־לימאן, יו"ר ועדת העבודה והרווחה הזמנית של הכנסת, מתחה ביקורת על המדינה. "לא רק הנרצחות מתות, יש נשים בינינו שמתות מפחד", היא אומרת. "הן מאבדות את הרצון לחיות כי הן לא מסוגלות להתמודד עם הטרור והאיומים בביתן. עלינו כחברה למצוא את הדרכים להבין את הצרכים של נשים שחוות אלימות ולהגן עליהן. מערכות המדינה בוגדות בנשים ולא מאפשרות להן להציל את עצמן".

לדברי פרופ' לוי בלו, "טוב תעשה מדינת ישראל אם תקצה משאבים משמעותיים לחיזוק מערך הטיפול". הוא אומר כי "אדם בסיכון אובדני שמתכנע לפנות לטיפול, יכול בהחלט להתאושש ולחזור לתפקוד. אולם לדבריו, "כאשר אין משאבים טיפוליים ואין מענה מספק בקופות החולים ובמסגרות הטיפוליות – הכאב הנפשי הבטי נסבל עלול להפוך למקרי התאבדות".